

Barbara Šterbenc

ALMA KARLIN, UROK JUŽNEGA MORJA.

Mohorjeva družba v Celju, 1996, 390 str.
(prevod Majda Šijanec Novak)

Alma Maksimiljana Karlin se je rodila 12. oktobra 1889 v Celju. Oče in mati sta bila po rodu Slovenca, oba sta bila v državnih službah - oče oficir, mati učiteljica. Doma so se pogovarjali nemško. Alma je znala slovensko "le nekaj besed".

Sama kasneje piše o sebi, da je "zbolela za 'jezikovno steklinino'", saj se je najprej v Gradcu, nato pa še v Londonu naučila več kot deset jezikov, poleg številnih evropskih tudi kitajsko, hebrejsko, sanskrt itd. Skozi studij in prebiranje najrazličnejše literature so se ji odpirali novi svetovi, ki jih je hotela tudi sama obiskati in spoznati.

Tako je Alma Karlin, Celjanka, postala svetovna popotnica, pisateljica in predavateljica. Odločila se je, si "pripravila kovček in Eriko, moj ljubljeni pisalni stroj, in se leta 1919 odpravila na pot", kakor piše o začetku svojega popotovanja sama. Njeno potovanje ni bilo lahko. Da ženska sama potuje po svetu, je bilo v tistem času zelo nenavadno in velikokrat je imela zaradi tega težave. Računala je, da se bo na svoji poti preživljala s honorarji od prispevkov, ki jih je pošiljala v najrazličnejše časopise. Vendar honorarji niso prihajali redno in zato je morala pogosto živeti zelo skromno. To in razne druge ovire in težave na poti so jo na koncu popolnoma strle.

Po osmih, namesto načrtovanih treh letih potovanja po svetu je prišla domov razočarana in telesno ter duševno zlomljena. Na poti po svetu je srečevala različne ljudi, spoznavala različne kulture, prav tako pa jo je zanimal rastlinski svet.

Vsa svoja opažanja in doživetja je opisovala v svojih člankih, izdala pa je tudi dva potopisa. Zdaj imamo že oba v slovenščini. Prvi nosi naslov *Samotno potovanje* in je izšel leta 1969 v zbirki Globus pri Mladinski knjigi. Ta del potopisa zajema potovanje po Italiji, Južni Ameriki, Peruju, Panami, Kaliforniji, Havajih, Japonski, Kitajski, Tajvanu, Filipinih, Avstraliji in Novi Zelandiji.

Drugi del potopisa pa je izšel v redni knjižni zbirki Mohorjeve družbe v Celju za leto 1996. Knjiga nosi naslov *Urok*

južnega morja in nas popelje v južni del Tihega oceana - Fidži, Novo Kaledonijo, Nove Hebride, Novo Gvinejo, Kalimantan, Borneo, Javo, Singapur, Malezijo, Tajsko, Burmo in Indijo. Iz Indije pa se je Alma Karlin prek Rdečega morja, skozi Sueški prekop in mimo Benetk vrnila domov.

V potopisu avtorica živo popisuje svoje potovanje, srečevanje z domačini in kolonisti, opisuje težave, s katerimi se je morala spopadati. Čeprav jih je bilo veliko, je vsak dan delala. Bila je med ljudmi, preučevala njihovo kulturo, pa tudi rastline. Sestavljala je herbarij, zbirala razne predmete in jih pošiljala domov. Pa ni samo zbirala in popisovala, ampak tudi risala in slikala. V potopisu najdemo celo odlične fotografije. V njenem delu tako odkrijemo zelo veliko etnološkega gradiva, saj je bila avtorica izredno ostra opazovalka in opisovalka. Pojave in dogajanja, s katerimi se je srečevala, je znala izredno zanimivo in živo tudi opisati.

Alma Karlin je imela veliko dobrih izkušenj, veliko pa tudi negativnih. Ker je bila ženska, ki je sama potovala, ji niso zaupali in so se je, zlasti ko je prosila za prevoz na čolnih, otepali, češ da prinaša nesrečo. Najslabše izkušnje je imela z moškimi. Braniti se je morala pred njihovimi telesnimi napadi in ropanji, tudi posilstvom. Zaradi vseh teh težav je postajala vedno bolj raso nestrpa in tudi zagrenjena.

Njeni zapiski in drugo gradivo je neprecenljive vrednosti. Meta Jakop piše v svoji diplomski nalogi o Almi Karlin in njenem delu takole: "V času, v katerem je živela, je predstavljala zanimivo osebnost, ki jo je spremljal večni nemir in želja po odkrivanju nečesa nedoživetega. Bila je nadarjena žena, pa ne samo za učenje jezikov in pisateljstvo, saj je imela dosti smisla in zanimanje tudi glasbo, pesništvo, naravoslovje, antropologijo in etnografijo".

V Celju je Alma Karlin 15. januarja 1950 umrla za rakom. Njeno delo je pri nas ostalo dolgo časa neznano. Po zaslugi prevodov njenih rokopisov in po še ne tako dolgo nazaj postavljeni gledališki predstavi Uršule Cetinski z naslovom *Alma* pa smo njeno delo začeli spoznavati tudi v slovenščini.